

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2025-2028

Kaupunginhallitus 27.11.2024
7800/02.02.00/2024

Valmistelijat / lisätiedot:
taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva
puh. 044 718 2788
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kaupunginhallitus aloittaa talousarvion 2025 ja taloussuunnitelman 2025-2028 käsittelyyn.

Päätös

Selostus

Kuntalain säännökset talousarviosta

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio ja -suunnitelma sitovat toimielimiä ja henkilöstöä ja ovat samalla näiden ohjauksen ja valvonnan välineitä. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Lautakuntien talousarvioesitykset

Lautakunnat ovat käsitelleet omien palvelualueidensa talousarvioesitykset:

- Kaupunginhallitus on 2.9.2024 § 234 käsitellyt elinvoima- ja konsernipalvelujen, yleishallinnon, Kuopion Tilapalvelujen ja Kuopion työllisyysalueen talousarvioesityksen, linkki esitykseen ohessa <https://kuopio.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024386-5>

- Kasvun ja oppimisen lautakunta on 3.9.2024 § 65 ja 24.9.2024 § 78 käsitellyt kasvun ja oppimisen palvelualueen talousarvioesityksen, linkit esitykseen ohessa
<https://kuopio.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024288-9> ja
<https://kuopio.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024289-12>
- Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta on 28.8.2024 § 48 käsitellyt hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen talousarvioesityksen, linkki esitykseen ohessa
<https://kuopio.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024307-9>
- Kaupunkirakennelautakunta on 28.8.2024 § 146 käsitellyt kaupunkiympäristön palvelualueen talousarvioesityksen, linkki esitykseen ohessa
<https://kuopio.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024368-4>

Kuopion työllisyysalueen talous

Hyväksytyssä Kuopion työllisyysalueen yhteistoimintasopimuksessa todetaan, että työllisyysalueen taloudenhoito on osa Kuopion kaupungin taloudenhoitoa ja sopimuksen mukaisten tehtävien taloudenhoito on vastuukunnan vastuulla. Yhteisen toimielimen talous on osa vastuukunnan talousarviota ja taloussuunnittelua.

Työllisyysalueen talous on tarkoitus eriyttää Kuopion kaupungin kirjanpidossa taseyksikkö-mallilla. Taseyksikkö -malli on sovellettavissa kunnan tehtävään, jossa edellytetään kirjanpidon eriyttämistä, mutta joka kuitenkin pidetään talousarviossa kunnan muiden tehtävien yhteydessä. Työllisyysalueen eriyttämisellä omaksi taseyksiköksi halutaan lisätä kustannustietoisuutta ja vastuuta sekä lisätä kustannusten läpinäkyvyyttä. Samalla pyritään takaamaan työllisyysalueen kannalta tärkeiden palveluiden saatavuus, laatu ja kustannustehokkuus.

Kaupungin talousarviossa taseyksikkö esitetään omana kokonaisuutenaan, mutta sen vaikutukset yhdistellään koko kaupungin laskelmiin. Tilinpäätöksessä taseyksikön tuloslaskelma esitetään liikelaitoskaavan mukaisesti. Tilinpäätöslaskelmiin kuuluvat myös rahoituslaskelma ja tase tunnuslukuineen. Kaupungin tilinpäätöksessä esitetään myös taseyksiköiden vaikutus koko kaupungin tuloksen muodostumiseen.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon myötä annetun lain (383/2023, jatkossa voimaantulolaki) 6 § sisältää säännökset henkilöstön siirtymisestä ja 9 § säännökset uudistuksen omaisuusjärjestelyistä. Voimaantulolain mukaan kunnille ja kuntayhtymille siirtyy 1.1.2025 siirtyvään henkilöstöön kohdistuva lomapalkkavelka, jonka valtio korvaa. Lisäksi työvoimaviranomaisille siirtyvät korvaukset työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen liittyvä irtaimisto, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet sekä immateriaaliset oikeudet ja luvat. Nämä erät muodostavat työllisyysalueen taseyksikön avaavan taseen.

Talousarvion käsittely

Kuopin kaupungin taloustilanne on jatkunut vaikeana. Kuluvan vuoden 2024 alkuperäinen talousarvio on laadittu 20,5 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Talousraportin mukaan kuluvan vuoden tilinpäätösennuste on jonkin verran kohentunut ja alijäämää on arvioitu syntyvän -18,6 miljoonaa euroa.

Kaupunginhallitus käynnisti talouden tasapainotusohjelman valmistelun loppuvuonna 2023. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 20.5.2024 tavoitteeksi yhteensä 35 miljoonan euron taloudelliset vaikutukset suunnittelukauden loppuun vuoteen 2027 mennessä ja talouden tasapainotustyön linjaukset ja linjausten taloudelliset tavoitteet. Tasapainotusohjelman toimenpiteiden valmistelun yhteydessä on osoittautunut, että toteutuskeinot ovat riittämättömiä talouden tasapainon saavuttamiseksi vuonna 2025. Tasapainotusohjelmassa todetaan, että keinovalikoimaa voidaan laajentaa mm. veronkorotuksiin ja taloudellis-tuotannollisin perustein käynnistettäviin yhteistoimintaneuvotteluihin.

Tasapainotusohjelman toimenpiteiden lisäksi vuodelle 2025 kaupunginhallituksen asettama -14,4 miljoonan euron alijäämäinen kehys sisälsi merkittävät euromääräiset sopeutustavoitteet. Talouden suunnittelu osoittautui erittäin haasteelliseksi. Lautakuntien talousarvioesitysten jälkeen kokonaistavoite oli ylitymässä 4,8 milj. eurolla ja alijäämää syntyessä -19,2 milj. euroa vuodelle 2025, jolloin myös kokonaisuudessaan tasapainotilanteen saavuttaminen oli muodostumassa entistä vaikeammaksi.

Tasapainotustoimien riittämättömyyden vuoksi kaupunki käynnisti yt-neuvottelut kaupunginhallituksen 16.9.2024 § 256 päätöksellä. Neuvotteluilla tavoiteltiin toimintakuluissa pysyviä säästöjä. Pysyvien säästöjen osalta tavoiteltiin kokonaisuudessaan vuoden 2025 aikana yhteensä 5,0 miljoonan euron säästöjä. Henkilöstön vähentämistarpeen asettuessa 90 henkilötyövuoteen. Neuvottelut koskivat koko kaupungin henkilöstöä ja päättyivät 11.11.2024.

Neuvottelujen tuloksena kaupungin talousarvioon sisällytetään yhteensä 2,7 milj. euron toimintakatemuutokset. Suurelta osin muutokset kohdistuvat henkilöstömenoihin, mutta lisäksi tehdään toimintojen uudelleenjärjestelyjä sekä karsitaan palvelujen ostoja ja muita menoja. Lisäksi kertaluonteinen tavoite on henkilöstön vapaaehtoisten palkattomien vapaiden käyttö. Kaupunginjohtajan talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä on tehty myös verotulojen, valtionosuuksien ja rahoituserien tarkistukset sekä päivitetty arvio poistojen määrästä talousarvioesityksen investointisuunnitelman mukaiseksi.

Edellä mainitut ovat yhteensä pienentäneet syntyvää alijäämää 6,7 milj. eurolla ja kaupunginjohtajan talousarvioesitys päättyy -12,5 milj. euron alijäämään.

Talousarviokirja sisältää arvioinnit riskeistä, vaikutuksista lapsiin ja nuoriin, ympäristöön sekä yrityksiin.

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys esittelymateriaaleineen ja tiedotteineen on julkistettu 19.11.2024 ja materiaali löytyy osoitteesta [Talousarvio - Kuopio](#)

Kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle on esitelty talousarvion sisältöä infotilaisuudessa 25.11.2024.

Kaupunginvaltuusto käy lähetekeskustelun talousarviosta 9.12.2024 liitteenä olevan kaupunginjohtajan talousarvioesityksen pohjalta ja päättää talousarviosta vuodelle 2025 ja taloussuunnitelmasta 2025-2028 kokouksessaan 16.12.2024.

Liitteet

7800/2024 Talousarvio 2025 kaupunginjohtajan esitys